

Advies Vrije Universiteit

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van het voorstel van de Vrije Universiteit (hierna VU) dat het College van Bestuur met zijn brieven van 4 mei 2012 (kenmerk 2012/0501) en 4 juni 2012 (kenmerk JBo/jvh/2012/0648) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft gezonden. Bij het voorstel was een gezamenlijke notitie van de VU en de Universiteit van Amsterdam (UvA) gevoegd, getiteld "The Amsterdam Academic Alliance" (AAA). De VU heeft toegelicht dat het hoofdstuk over de AAA in het instellingsvoorstel integraal deel uitmaakt van de ambities van de VU en dat de bijgevoegde notitie bedoeld is als achtergrondinformatie. De beoordeling van de commissie heeft betrekking op het voorstel van de VU. De gezamenlijke notitie is hierbij als achtergrondinformatie gebruikt.

De commissie heeft het voorstel van de VU beoordeeld volgens het beoordelingskader dat de staatssecretaris van OCW heeft vastgesteld (brief aan de Tweede Kamer van 7 maart 2012) en bij brief van 5 maart bekend heeft gemaakt aan de universiteiten en hogescholen die bij de hoofdlijnenakkoorden zijn betrokken.

De commissie heeft op 16 mei 2012 een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van de VU. Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft de VU het voorstel toegelicht.

Profiel

De VU beschrijft haar profiel als volgt.

Als vooraanstaande researchuniversiteit wil de VU bijdragen aan de oplossing van maatschappelijke problemen door middel van internationaal competitieve onderzoekprogramma's. De VU wil solid and structured academic training bieden. Alle activiteiten van de VU worden geïnspireerd door haar drie kernwaarden: verantwoordelijkheid, openheid en betrokkenheid. Het profiel van de VU wordt bepaald door vier grote thema's: Human Health and Life Sciences, Science for Sustainability, Connected World en Professional Services. Deze thema's zijn verbonden met economische en maatschappelijke uitdagingen op Europees, nationaal en regionaal niveau. De vier thema's bundelen onderwijs en onderzoek in verschillende academische disciplines en de 14 interdisciplinaire researchinstituten. Een belangrijk element in het strategisch beleid van de VU is de Amsterdam Academic Alliance (AAA). Mede geïnspireerd door de OECD-Review van de Amsterdamse regio (2010) hebben de VU en de UvA besloten hun samenwerking vastere vorm te geven. De inzet is het bewerkstelligen van een kwaliteitssprong, zowel vanuit wetenschappelijk perspectief als ten behoeve van het Nederlands economisch beleid en de Amsterdamse regio. In het kader van de AAA wordt onder meer de samenvoeging van de twee bètafaculteiten onderzocht.

De commissie heeft het voorstel beoordeeld aan de hand van de criteria:

- ambitieniveau en realiteitsgehalte;
- aansluiting bij nagestreefde ontwikkelingen op stelselniveau: zwaartepuntvorming en differentiatie;
- uitvoerbaarheid.

De commissie beoordeelt het voorstel als volgt.

Ambitie

De commissie constateert dat in het instellingsvoorstel maatregelen worden beschreven die gericht zijn op de verbetering van *onderwijskwaliteit en studiesucces*. De VU zet fors in op een verhoging van het bachelorrendement van 63 naar 75% in 2015, terwijl tegelijkertijd de uitval wordt beperkt en de switch nog iets moet dalen. Gezien de regionale populatie met veel lager opgeleiden en niet-westerse allochtonen is het een uitdaging om met deze diverse populatie de onderwijskwaliteit en het studiesucces verder te verbeteren. Ook de doelen die de VU zich stelt met betrekking tot excellentie en docentkwaliteit zijn naar het oordeel van de commissie ambitieus en realistisch. De onderwijsintensiteit voldoet nu al aan de beoogde norm. De indirecte kosten zullen substantieel dalen. De commissie concludeert dat het voorstel goede voornemens bevat met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces.

De commissie constateert dat de VU inzet op een rationalisering van het *onderwijsaanbod*, op intensivering van het onderwijs en op excellentie. Bachelorprogramma's worden over de volle breedte van de instelling samengevoegd tot bredere clusters: beoogd is een afname van het huidige aantal van vijftig bacheloropleidingen naar ongeveer veertig in 2015. In elke bacheloropleiding komt een 'academische kern' waarin filosofie, wetenschapsgeschiedenis, logica en academisch Engels een plaats hebben. Verder wil de VU masteropleidingen met minder dan twintig studenten beëindigen. De vier instellingsbrede thema's en de beoogde samenwerking met de UvA zijn richtinggevend voor de ontwikkeling van het onderwijsaanbod. De VU en de UvA gaan verder op deze koers en zetten in op de kansen die samenwerking in de vorm van de AAA biedt op versterking van de synergie, efficiency en kwaliteitsverhoging van het onderwijs. De commissie heeft waardering voor het AAA-initiatief, dat een invulling mogelijk maakt van de door de Commissie Veerman nagestreefde processen van profilering en taakverdeling. De samenvoeging van de twee bètafaculteiten is naar het oordeel van de commissie in het bijzonder een optie die veel perspectief biedt. De commissie concludeert dat de VU goede voornemens voorstelt betrekking tot het onderwijsaanbod.

De commissie stelt vast dat de VU zich met concrete maatregelen richt op de verdere versterking van het *onderzoek*. Een belangrijk doel van het AAA-plan is het vergroten van de inkomsten uit externe financiering ten behoeve van het onderzoek. Hiervoor worden concrete targets genoemd in het voorstel. De VU richt zich op zwaartepuntvorming rond de vier instellingsbrede thema's. Voorts zet de VU fors in op het verbeteren van de kwaliteit van het onderzoek. In het instellingsvoorstel zijn specifieke doelen voor kwaliteitsverbetering opgenomen: doel is dat alle onderzoekprogramma's in de externe beoordeling ten minste een 4 scoren (SEP-scores) en bovendien dat 20% van de programma's hoger scoort dan 4,7. Het aantal publicaties moet gelijke tred houden met de internationale trend; de impactscores moeten verbeteren. De commissie concludeert dat de VU goed beleid voert ten aanzien van het onderzoek.

De commissie constateert dat de VU ten aanzien van *valorisatie* groot belang hecht aan overdracht en toepassing van kennis binnen de Amsterdamse regio, met partners als Triple Helix en de Amsterdam Economic Board. Het instellingsvoorstel bevat ambities op het gebied van kennistransfer, zowel via institutionele bundelingen als uitbreiding van activiteiten. Het pan-Amsterdam Technology Transfer Office (TTO) en de Matrix Innovation Centre worden samen met Amsterdamse partners ingericht. Het instellingsvoorstel vermeldt verschillende concrete doelen voor 2015, zoals 'de TTO is volledig operationeel'. Het ondernemerschapsonderwijs wordt versterkt en uitgebreid via Amsterdam Centre for Entrepreneurship (ACE) een gezamenlijk initiatief van de VU met de UvA, de Hogeschool Amsterdam en Hogeschool InHolland. De VU heeft intern beleid ontwikkeld voor de vertaalslag van onderzoek naar innovatie. In het personeelsbeleid van de VU zal meer aandacht worden besteed aan activiteiten en prestaties op het

gebied van valorisatie. De commissie concludeert dat in het voorstel goede voornemens zijn geformuleerd met betrekking tot valorisatie.

Gegeven bovenstaande conclusies met betrekking tot onderwijskwaliteit en studiesucces, het onderwijsaanbod, onderzoek en valorisatie, alles afwegende, beoordeelt de commissie het instellingsvoorstel als ambitieus en realiseerbaar.

Aansluiting

De commissie constateert dat de VU zich richt op *onderwijsdifferentiatie*. Bachelorprogramma's worden over de gehele breedte van de universiteit samengevoegd tot bredere clusters. Zo worden in de faculteit Letteren twaalf opleidingen gebundeld in zeven brede bachelorsprogramma's en de bètaopleidingen worden samengevoegd tot vijf à zeven. Het instellingsvoorstel besteedt ook ruime aandacht aan excellentie. Zo hebben de UvA en de VU een gezamenlijk honours programma ingericht in de vorm van het 'UvA-VUA Excellence Platform' en biedt de VU met 'Honours 2.0' meer geïntegreerde honours programma's aan. Samen met de UvA heeft de VU het Amsterdam University College opgericht. In de VU wordt tevens gewerkt aan een 'two-track model', met excellentietrajecten binnen bestaande opleidingen. De commissie concludeert dat de VU voldoende beleid voert met betrekking tot onderwijsdifferentiatie.

Wat betreft *zwaartepuntvorming* zet de VU in op verdere concentratie rond de vier bovengenoemde instellingsbrede thema's. De VU streeft naar aansluiting van het onderwijsbeleid bij de Human Capital Agenda's door samen met de UvA graduate programma's met een sterke link tussen onderwijs en onderzoek te ontwikkelen. Het streven naar één Amsterdamse bètafaculteit is mede bedoeld om een stevige relatie met de topsectoren en de Human Capital Agenda's te leggen; tevens wil de VU de verbinding met het Sectorplan Natuur- en Scheikunde versterken. Ook wat betreft het onderzoeks- en valorisatiebeleid streeft de VU naar betrokkenheid bij regionale, landelijke en Europese prioriteiten. Het instellingsvoorstel vermeldt, in samenhang met het AAA-plan, veel mogelijkheden voor bijdragen aan topsectoren en EU Grand Challenges. Het maakt echter nog onvoldoende concreet wat de inzet van de VU in termen van capaciteit en middelen zal zijn. De commissie concludeert dat de VU voldoende beleid voert met betrekking tot zwaartepuntvorming.

Gegeven bovenstaande conclusies, alles afwegende, oordeelt de commissie dat de VU met haar voorstel substantieel inzet op onderwijsdifferentiatie en zwaartepuntvorming.

Uitvoerbaarheid

De commissie ziet dat enkele onderdelen van het plan voortbouwen op bestaand beleid, zoals de verbreding van bacheloropleidingen en het honours programma. Ook met de maatregelen voor studiesucces heeft de VU al ervaring opgedaan. Gelet op de eerder behaalde resultaten is het aannemelijk dat de onderwijsambities uitvoerbaar zijn. Voor de overige onderdelen van het plan constateert de commissie dat het voorstel weinig informatie bevat over implementatie van de ambities. De commissie merkt daarbij op dat het voorstel in samenhang met het AAA-plan een ruim perspectief voor de langere termijn schetst, waarbij voor zwaartepuntvorming en onderwijsdifferentiatie niet altijd duidelijk is wat in 2015 zal zijn gerealiseerd. De uitvoering van deze onderdelen van het voorstel is naar het oordeel van de commissie grotendeels afhankelijk van de totstandkoming van de AAA. De commissie constateert echter ook dat hierover nog veel onzekerheid bestaat.

De commissie beoordeelt het voorstel als merendeels uitvoerbaar.

Aanvullende indicatoren

De commissie constateert dat de VU aanvullende indicatoren heeft geformuleerd om specifieke ambities en/of de uitvoering van ambities verder te concretiseren. Dit betreft onder andere de volgende indicatoren: 'Het aandeel van externe onderzoeksvisitaties met een gemiddelde score van 4 verhogen van 70% naar 100%' (p. 27); 'Het aandeel van externe onderzoeksvisitaties met een gemiddelde score van 4,7 verhogen van 14% naar 20%' (p. 27); 'Het aandeel van VU publicaties in open access verhogen naar 40% in 2015' (p. 24); 'Het inkomen uit postgraduate executive education groeit van €13 miljoen in 2010 naar €20 miljoen in 2015' (p. 23); en 'Het percentage van onderzoeksmiddelen voor valorisatie zal in 2015 2,5% zijn' (p. 24).

Advies aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Op grond van de beoordeling van het voorstel van de Vrije Universiteit aan de hand van de drie criteria (ambitieniveau en realiteitsgehalte, aansluiting bij de gewenste ontwikkelingen op stelselniveau en uitvoerbaarheid), daarbij rekening houdend met de wegingsfactoren zoals beschreven in paragraaf 3 van het beoordelingskader, komt de commissie tot het volgende advies aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

1. De commissie beoordeelt het ambitieniveau en realiteitsgehalte alsmede de aansluiting op de gewenste stelselontwikkeling van het voorstel voor de voorwaardelijke financiering van de Vrije Universiteit als toereikend. In bijlage 1 zijn de nulmeting en de streefcijfers voor de indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces opgenomen.
2. Gezien de oordelen op de drie criteria ten aanzien van onderwijs, onderzoek en valorisatie komt de commissie tot de conclusie dat de Vrije Universiteit in aanmerking dient te komen voor middelen uit het selectief budget. De commissie plaatst het voorstel van de Vrije Universiteit in de categorie 'goed'. In bijlage 2 zijn de scores opgenomen.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1a: Verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie 2015
(WO1) Kwaliteit /excellentie: Deelname aan excellentie trajecten	7,6 %	10,0 %
(WO2) Studiesucces: Uitval	18,0 %	15,0 %
(WO3) Studiesucces: Switch	7,0 %	7,0 %
(WO4) Studiesucces: Bachelorrendement	62,0 %	75,0 %
(WO5) Maatregelen: Docentkwaliteit	24,0 %	60,0 %
(WO6) Maatregelen: Onderwijsintensiteit	16 %	0 %
(WO7) Maatregelen: Indirecte kosten	20,7 %	19,7 %

Bijlage 1b: Gebruikte definities verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

In deze bijlage geeft de commissie aan of uw instelling de RCHOO definitie en nadere omschrijving heeft gebruikt en waar een eventuele andere invulling van de nadere omschrijving en gebruikte methode en databron staat beschreven. Onder 'pag nulmeting' en 'pag ambitie' wordt aangegeven waar een omschrijving in het voorstel is gevonden.

Een uitgebreide versie van dit overzicht ontvangt u van het Ministerie van OCW.

Indicator	Definitie
(WO1) Kwaliteit /excellentie: Deelname aan excellentie trajecten	<p>Aandeel studenten in excellentie trajecten (waaronder honoursprogramma's) van totaal aantal studenten.</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief Jbo/jvh/2012/0648</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="brief"/></p>
(WO2) Studiesucces: Uitval	<p>Het aandeel van het totaal aantal voltijd bachelorstudenten (eerstejaars HO) dat na één jaar niet meer bij dezelfde instelling in het hoger onderwijs staat ingeschreven</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief Jbo/jvh/2012/0648</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="34, brief"/></p>
(WO3) Studiesucces: Switch	<p>Het aandeel van het totaal aantal voltijds bachelorstudenten (eerstejaars HO) dat na 1 jaar studie overstapt naar een andere studie bij dezelfde instelling</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief Jbo/jvh/2012/0648</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="34, brief"/></p>
(WO4) Studiesucces: Bachelorrendement	<p>Het aandeel van de voltijd bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij dezelfde instelling inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studietijd + één jaar (C+1) bij dezelfde instelling het bachelorsdiploma behaalt</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief Jbo/jvh/2012/0648</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="brief"/> pag ambitie: <input type="text" value="34"/></p>
(WO5) Maatregelen: Docentkwaliteit	<p>Het aandeel docenten (WP) met een basiskwalificatie onderwijs in het totaal aantal docenten (WP)</p> <p>Definitie RCHOO. Zie ook brief Jbo/jvh/2012/0648</p> <p>pag nulmeting: <input type="text" value="34"/> pag ambitie: <input type="text" value="34"/></p>

Indicator	Definitie
(W06) Maatregelen: Onderwijsintensiteit	<p data-bbox="703 255 1128 349">Het aandeel van de voltijd bachelor opleidingen met minder dan 12 geprogrammeerde contacturen en overige gestructureerde uren (klokuren per week) in het eerste jaar van voltijd bachelor opleidingen.</p> <p data-bbox="703 376 1128 443">Definitie RCHOO. Nulmeting is gebaseerd op schatting VU. Zie ook e-mail 21-8-2012, onderwerp RE: RCHOO vragen onderwijsintensiteit.</p> <p data-bbox="703 465 1128 488">pag nulmeting: <input data-bbox="837 465 903 488" type="text" value="email"/> pag ambitie: <input data-bbox="1050 465 1128 488" type="text" value="34"/></p>
(W07) Maatregelen: Indirecte kosten	<p data-bbox="703 517 1128 562">Generieke overheadformatie als percentage van totale formatie</p> <p data-bbox="703 589 1128 633">Definitie RCHOO. Betreft generieke overheadformatie als percentage van totale formatie</p> <p data-bbox="703 656 1128 676">pag nulmeting: <input data-bbox="837 656 903 676" type="text" value="34"/> pag ambitie: <input data-bbox="1050 656 1128 676" type="text" value="34"/></p>

Bijlage 2: Scores bij de beoordeling van het voorstel van de Vrije Universiteit

Score aan de hand van paragraaf 3 van het beoordelingskader (brief staatssecretaris van OCW 7 maart 2012):

Ambitieniveau en realiteitsgehalte	4
Aansluiting bij gewenste ontwikkelingen op stelselniveau	3

Conclusie: het voorstel is toereikend voor de voorwaardelijke financiering.

Ten behoeve van de toekenning van het selectieve budget telt het tweede criterium dubbel:

Ambitieniveau en realiteitsgehalte	4
Aansluiting bij gewenste ontwikkelingen op stelselniveau	$2 \times 3 = 6$
Uitvoerbaarheid	3
Totaalscore	13

De staatssecretaris van OCW (brief 26 april 2012) heeft de volgende indeling vastgesteld voor de toekenning van de middelen uit het Selectieve Budget:

4 - 11 punten : onvoldoende voorstellen
12 - 14 punten : goede voorstellen
15 - 17 punten : zeer goede voorstellen
18 - 20 punten : excellente voorstellen

Conclusie: het voorstel valt in de categorie 'goed'.